

NOU
NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER

**Foreløpig grunnlag
for inntektsoppgjørene 1980**

NOU 1979: 52

NOU

Norges offentlige utredninger

1979

Seriens redaksjon:

STATENS TRYKNINGSKONTOR

1. Srvilt beredskap.
Statsministeren
2. Forbrukerinformasjon.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
3. Symfoniorkester.
Kirke- og undervisningsdepartementet
4. Transport av farlig gods på veg.
Samferdselsdepartementet
5. Bypolitikk.
Kommunal- og arbeidsdepartementet
6. Jamførpriser på dagligvarer.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
7. Sjømannsskatt for mannskap på utenlandske skip.
Finans- og tolldepartementet
8. Risiko for utblåsing på norsk kontinental-sokkel.
Olje- og energidepartementet
9. Vannforurensning ved vassdragsreguleringer.
Miljøverndepartementet
10. Helsepolitikken.
Kommunal- og arbeidsdepartementet
11. Politiutdanning.
Justis- og politidepartementet
12. Fiskehermetikkindustrien — Sardinsektoren.
Industridepartementet
13. Tømmerprisene.
Landbruksdepartementet
14. Offentlig autorisasjon av patentfullmektiger.
Industridepartementet
15. Diakonitjenesten i lokalsamfunnet.
Kirke- og undervisningsdepartementet
16. Betalingsformidling.
Finans- og tolldepartementet
17. Registrering av fartstid i innenriks fart m. v
Departementet for handel og skipsfart
18. Sjømannsskatt i offshoresektoren.
Finans- og tolldepartementet
19. Utflytting av statsinstitusjoner fra Oslo — Del III.
Kommunal- og arbeidsdepartementet
20. Forsøk med fritidshjem.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
21. Etatsopplæring i staten.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
22. Granbarkbillen.
Landbruksdepartementet
23. Verdssetting ved skattlegging av jordbruks-eigedomar.
Finans- og tolldepartementet
24. Kvinners yrkesvalg.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
25. Om pris- og inntektsutviklingen.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
26. Apotekdriftens organisasjon og funksjoner.
Sosialdepartementet
27. Transport for funksjonshemmede.
Samferdselsdepartementet
28. Helse- og sosialtjenesten i lokalsamfunnet
Sosialdepartementet
29. Kreftforskning i Norge.
Sosialdepartementet
30. Samordning av statens arbeidsgiverinteresser
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
31. Om utbyggingen av lønns- og inntektsstatistikk.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
32. Formuerettlig lempningsregel.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
33. Energiplanlegging lokalt.
Miljøverndepartementet
34. Utdanningsfinansiering.
Kirke- og undervisningsdepartementet
35. Strukturproblemer og vekstmuligheter i norsk industri.
Industridepartementet
36. Bygdealmenningenes drift av skog og sagbruk m. v.
Landbruksdepartementet
37. Utdanning for familievernkontorenes personell.
Sosialdepartementet
38. Om tilleggspensjon og sykepenger til omsorgspersoner.
Sosialdepartementet
39. Eldre og arbeid.
Kommunal- og arbeidsdepartementet
40. Om lavtønnsspørsmålene.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet
41. Brannskadebehandling og -beredskap i Norge.
Sosialdepartementet
42. Forbrukertjenester.
Justis- og politidepartementet
43. Petroleumslov med forskrifter.
Olje- og energidepartementet
44. Nytt inntektssystem for fylkeskommunene.
Kommunal- og arbeidsdepartementet
45. Funksjons- og ansvarsområde for sjefsykepleiere.
Sosialdepartementet
46. Særlig strafferettlig vern for homofile.
Justis- og politidepartementet
47. Rapport om den militære undersøkelseskommisjon av 1946.
Forsvarsdepartementet
48. Avhending av fast eigedom.
Justis- og politidepartementet
49. Kraftintensiv industri.
Olje- og energidepartementet
50. Forsvarets musikk.
Forsvarsdepartementet
51. Verneplikt.
Justisdepartementet
52. Foreløpig grunnlag for inntektsoppgjørene 1980.
Forbruker- og administrasjonsdepartementet

NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER

NOU 1979: 52

Foreløpig grunnlag for inntektsoppgjørene 1980

RAPPORT NR. 3, 1979

**Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene
Avgitt til Forbruker- og administrasjonsdepartementet
23. november 1979.**

UNIVERSITETSFORLAGET

OSLO—BERGEN—TROMSØ

OFFICIELLE OG UOFFICIELLE PUBLIKASJONER

ISBN 92 00 70533 4

ISBN 82-00-70535-1

R. Kongsvik, Orkanger 1979

F O R O R D

I brev av 28. september i år fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet ble Det tekniske beregningsutvalg bedt om å ta opp arbeidet i forbindelse med inntektsoppgjørene i 1980. Brevet viste til et møte i Kontaktutvalgets underutvalg hvor det var enighet om at utvalget burde legge fram en foreløpig rapport i høst og en endelig rapport over årsskiftet. Det ble forutsatt at rapportene skulle gi de vanlige oversikter over utviklingen i inntekter, lønninger, priser, konkurranseevne m.m.

Utvalget legger her fram den foreløpige rapport.

Som det er sagt i departementets brev, er rapporten sett i sammenheng med vår rapport fra mai i år, «Om pris- og inntektsutviklingen» (NOU 1979:25).

Mai-rapporten ga oversikt over utviklingen i ulike økonomiske faktorer stort sett fram t.o.m. 1978. I den nye rapporten har vi ajourført oversiktene. Der det har vært mulig, er anslag for 1979 tatt med. Videre er enkelte tall for tidligere år revidert.

Som i rapporten fra mai, er det gitt en oversikt over konjunktursituasjonen.

Utvalget har brukt materiale fra Nasjonalbudsjettet 1980 i arbeidet med rapporten.

Oslo, 23. november 1979

Odd Aukrust

Hallvard Borgenvik Paul M. Dalberg Øistein Gulbrandsen

Bernhard Nestaas Lars Aarvig

CHI TIẾT

Thứ nhất là về mặt kỹ thuật, nó có thể làm cho một số lượng lớn dữ liệu từ các cảm biến và camera được thu thập và xử lý một cách nhanh chóng và chính xác. Điều này giúp cho việc phân tích và nhận diện các hành vi của con người trở nên dễ dàng và hiệu quả hơn.

Thứ hai là về mặt kinh tế, việc áp dụng trí tuệ nhân tạo vào lĩnh vực bảo mật có thể giúp tiết kiệm chi phí và thời gian. Ví dụ, việc sử dụng AI để phát hiện và ngăn chặn các hành vi bất thường có thể giảm thiểu nguy cơ bị tấn công và mất mát dữ liệu. Ngoài ra, việc tự động hóa các quy trình bảo mật cũng giúp giảm bớt áp lực cho nhân viên IT và tăng cường hiệu suất làm việc.

CHI TIẾT

THÔNG TIN

Để áp dụng trí tuệ nhân tạo vào lĩnh vực bảo mật, cần có một số thông tin quan trọng:

1. Dữ liệu: Để huấn luyện mô hình AI, cần có một lượng lớn dữ liệu chất lượng cao.

INNHOLD

FORORD	3
Kap. 1. INNTEKTSUTVIKLINGEN I 1979	7
1. Lønnsutviklingen	7
2. Inntektsutviklingen i jordbruket	8
3. Driftsresultat i næringer utenom jordbruk og fiske ..	9
4. Disponible realinntekter	10
Kap. 2. PRISPOLITIKK OG PRISUTVIKLING	13
1. Prisregulering	13
3. Produsentprisindeksen	14
Kap. 3. UTVIKLINGEN I NORGES KONKURRANSEEVNE	14
1. Lønnskostnader pr. produsert enhet	14
2. Kursutviklingen for norske kroner	16
Kap. 4. KONJUNKTURSITUASJONEN	17
1. Verdensøkonomien	17
2. Norsk økonomi	17

187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

KAPITTEL 1.

Inntektsutviklingen i 1979.

1. LØNNSUTVIKLINGEN.

Inntektsstoppen som ble gjennomført fra 12. september 1978 og skal være ut 1979, vil i år sette tydelige preg på lønnsutviklingen. Det vil stort sett bare være akkordarbeidere og andre arbeidstakere med produksjonsstimerende lønnssystemer som vil ha hatt muligheter til å oppnå høyere fortjeneste. I disse lønnssystemer skal styksatser o.l. stå uendret, mens høyere produksjon vil føre til høyere fortjeneste. For lønnstakere med fast lønn, f. eks. månedslønn, har loven ikke gitt adgang til lønnstillegg i 1979. Der er imidlertid gjort unntak for opprykks- og alderstillegg forutsatt at tidspunktet og størrelsen er fastsatt i tariffavtale som gjelder for den enkelte bedrift. I 1. kvartal 1979 lå den gjennomsnittlige timefortjeneste for voksne mannlige arbeidere i industri, bygg- og anleggsvirksomhet ifølge N.A.F.'s lønnsstatistikk 6,0 prosent høyere enn i 1. kvartal 1978. Herav utgjorde tariffmessige tillegg 2,1 prosentenheter og lønnsglidningen 3,9 prosentenheter. For kvinnelige arbeidere utgjorde lønnsøkningen 6,4 prosent. Lønnsstigningen var i industrien i dette tidsrom noe svakere. For mannlige industriarbeidere utgjorde stigningen 5,3 prosent, hvorav 1,8 prosentenheter var tariffmessig økning og 3,5 prosent var lønnsglidning. For kvinnelige industriarbeidere utgjorde stigningen 6,4 prosent, hvorav 2,5 prosent var tariffmessig økning og 3,9 prosent lønnsglidning.

Lønnsoppgjøret våren 1978 som omfattet samtlige bransjer som er med i N.A.F.'s kvarterlvise lønnsstatistikk for arbeidere, slo omtrent i sin helhet ut i lønnsstatistikken for 2. kvartal 1978. Resultatet av oppgjøret var en tariffmessig lønnsøkning for mannlige arbeidere på gjennomsnittlig 1,8 prosent og for kvinnelige arbeidere på 2,5 prosent. Etter dette tidsrom er det bare gitt tariffmessige lønnstillegg i transportvirksomhet. Her ble det i landtransporten (inklusive rutebilselskapene) gitt et opptrappingstillegg på kr. 2,00 pr. time fra 1. oktober 1978.

Fra 2. kvartal 1978 til 2. kvartal 1979 steg den gjennomsnittlige timefortjeneste for voksne mannlige arbeidere i industri, bygg- og anleggsvirksomhet og transportvirksomhet med 4,5 prosent. Herav kan ca. 0,4 prosentenheter tilskrives tariffmessige tillegg og

vel 4,0 prosentenheter lønnsglidning. For voksne kvinnelige arbeidere utgjorde lønnsstigningen 4,4 prosent som omtrent i sin helhet kan tilskrives lønnsglidning. For industriarbeidere steg den gjennomsnittlige timefortjeneste i det samme tidsrom med 4,0 prosent for menn og med 4,4 prosent for kvinner. Denne stigning må praktisk talt i sin helhet tilskrives lønnsglidning. På grunn av loven om inntektsstopp er det vanskelig å anslå lønnsøkningen fra 1978 til 1979. En del av lønnsglidningen som fant sted fram til og med 2. kvartal 1979, fant sted før loven om inntektsstopp trådte i kraft 12. september 1978. Noe av lønnsglidningen vil også ha funnet sted i slutten av 3. kvartal og i 4. kvartal med bakgrunn i visse overgangsregler i loven om inntektsstopp. Unntaksreglene ble innført i loven for å unngå en for brå overgang til forbud mot lønnsøkning fra 1. desember 1978. Etter denne dato har loven bare tillatt lønnsøkning i tilfeller hvor lønnssystemet tillater at økt produktivitet slår ut i høyere fortjeneste. På bakgrunn av lønnsnivået ved utgangen av 1978, statistikk for 1. og 2. kvartal og den foreløpige lønnsindeksen for 3. kvartal 1979, har utvalget anslått lønnsstigningen for voksne arbeidere i industri, bygg- og anleggsvirksomhet og transportvirksomhet til ca. 3,5 prosent. I industrien er lønnsstigningen for voksne arbeidere anslått til 3—3,5 prosent.

For funksjonærerne i industrien, bygg- og anleggsvirksomhet og transportvirksomhet viser foreløpige tall en lønnsendring på 0,1 prosent for menn og \div 0,6 prosent for kvinner fra 1. september til 1978 til 1. september 1979. Den ulike lønnsutviklingen for mannlige og kvinnelige funksjonærer må det regnes med skyldes statistiske forhold. Lønnsnivået for funksjonærerne var derfor stort sett uendret fra 1. september 1978 til 1. september 1979. Funksjonærerne fikk imidlertid regulert sine lønninger i tiden fram til inntektsstoppen. Fra 1. september 1977 til 1. september 1978 steg den gjennomsnittlige månedslønn for funksjonærerne med 8,6 prosent. Fordeles denne lønnsstigningen etter tidspunktene for lønnsreguleringene, er beregnet årlønn for funksjonærerne på kalenderårsbasis steget med ca. 2,5 prosent fra 1978 til 1979.

Mens beregnet årlønn for arbeidere som det fremgår av tabell 1a, steg sterkere enn

beregnet årslønn for funksjonærer fra 1973 til 1975, var det motsatte tilfelle fra 1975 til 1978. Fra 1973 til 1978 steg beregnet årslønn for arbeidere med 84,6 prosent mot 87,1 prosent for funksjonærer. Tallene er imidlertid ikke helt sammenlignbare fordi sykelønnsordningen slår forskjellig ut for industriarbeidere og funksjonærer og fordi det er vanskelig å beregne den nøyaktige virkningen av arbeidstidsreduksjonen i 1976. For tidsrommet fra 1973 til 1979 viser beregnet årslønn en stigning på 92,0 prosent for arbeidere og på 91,8 prosent for funksjonærer.

Tabell 1a

Stigning i beregnet årslønn for voksne arbeidere i industri, bygg- og anleggsvirksomhet og transportvirksomhet og i beregnet årslønn for funksjonærer i tidsrommet 1973 til 1979. Prosent.

	Arbeidere ¹⁾	Funksjonærer ²⁾	
		I alt	I ledende stilling
1973—1974	17,0	14,9	13,0
1973—1975	19,9	18,8	13,9
1975—1976	11,1	13,9	12,5
1976—1977	9,5	10,9	10,0
1977—1978	8,2	8,6	8,6
1978—1979	3,5	2,5	2,5
1975—1978	31,6	37,2	34,4
1973—1979	91,1	91,8	77,4

¹⁾ Timefortjeneste x ordinær arbeidstid.

²⁾ For 1973—78 månedslønn 1,9 x 12. For 1978—79 se teksten.

For arbeidstakere i statsforvaltningens steg den gjennomsnittlige månedsfortjenesten med 7,7 prosent fra 1. oktober 1977 til 1. oktober 1978. Lønnsstatistikken for statsforvaltningen pr. 1. oktober 1978 omfattet om lag 140.000 heltidssatte. Lønnsutviklingstall for perioden 1. oktober 1978 til 1. oktober 1979 foreligger ikke ennå. I denne tiden som inntektsstoppen har virket, har det ikke vært lønnsreguleringer for statstilsatte. Det knytter seg imidlertid usikkerhet til lønnsglidningen som tradisjonelt har vært 0,5—1 prosent årlig. Siden de ulike elementer i denne glidningen ikke kan konkretiseres og tallfestes, er det vanskelig å anslå i hvilken grad glidningen er påvirket av inntektsstopptiltakene. En eventuell glidning må antas å være så beskjeden at det ikke er grunnlag for å anslå noen lønnsvekst i 1979.

Ved det siste tariffoppgjøret i staten — 1. mai 1978 — ble det gitt et tillegg på 6,8 prosent i gjennomsnitt. Dette førte til en vekst i lønningene fra 1977 til 1978 på 8,0 prosent. Fra 1978 til 1979 er det ventet at lønnsök-

ningen i gjennomsnitt vil bli omlag 2½ prosent.

For kommunearbeidere foreligger ikke nye oppgaver siden utvalgets rapport fra mai.

Foruten den direkte lønn for arbeidet til omfatter lønnskostnadene lønn for ikke arbeidet tid, som f. eks. lønn under sykdom og sosiale avgifter. I folketrygden har satsene for arbeidsgiveravgiften vært uendret siden 1. mai 1977. I den nye sykelønnsordningen i folketrygden finansieres imidlertid lønn under sykdom i stor utstrekning direkte av bedriftene, idet bedriftene svarer for full lønn til de ansatte i de 10 første fraværsdagene.

Det ble på forhånd beregnet at den nye sykelønnsordningen, under forutsetning av uendret sykefravær, ville medføre en kostnadsøkning for bedriftene for de arbeidstakere som tidligere var med i sykelønnsordningen LO/N.A.F., som tilsvarte en lønnsøkning på 2 pst. på årsbasis. Da den nye ordningen ble gjennomført fra 1. juli, ville kostnadsøkningen tilsvare en lønnsøkning på 1 pst. i 1978. Reformen ville på den annen side gi de samme arbeidstakere en inntektsøkning på ¼ pst. i 1978. For de arbeidstakere som tidligere hadde full lønn under sykdom, dvs. stort sett funksjonærerne, ble det under de samme forutsetninger beregnet at reformen for disse arbeidstakerne ville føre til en kostnadsreduksjon som tilsvarte en lønnsreduksjon på ca. 1,6 pst. For de arbeidstakere som tidligere bare hadde ytelsene i folketrygden under sykdom, ville derimot reformen føre til en kostnadsøkning som tilsvarte en lønnsøkning på ca. 2,8 pst.

Etter at sykelønnsordningen ble gjennomført, har det registrerte sykefraværet ifølge N.A.F.'s fraværsstatistikk vist klar stigning. Økningen har vært sterkest for mannlige arbeidere, men også for kvinner viser tallene økning. Det er registrert sterkere økning for korttidsfraværet (på inntil 3 dager) enn for langtidsfraværet. Av det totale sykefraværet svarer korttidsfraværet for rundt 15 prosent av fraværsdagene, men det utgjør 67 prosent av fraværstilfellene på grunn av sykdom.

I 1. halvår 1979 er det også registrert øking i sykefraværet for funksjonærer i N.A.F.-bedriftene.

En fraværsøkning som registrert i statistikken, tilsvarer en økning i lønnskostnadene i størrelsesorden 1 prosent på årsbasis for industrien. Det er imidlertid noe omstridt mellom LO og N.A.F. hvor sammenliknbare fraværstallene for 1979 og for tidligere år er.

2. INNTEKTSUTVIKLINGEN I JORDBRUKET

Den beregnede utviklingen i inntektene i

jordbruket avhenger noe av hvilke inntektsbegrep og kilder som legges til grunn.

I utvalgets rapport fra mai i år ble det gitt tall som bygget på tre inntektsbegreper. For den ene begrepet, basert på tall fra nasjonalregnskapet, foreligger det ikke anslag for 1979. For de to andre kan det gis slike anslag.

Totalregnskapet fra Budsjettet for jordbruksorganisasjonene viser at «vederlag til arbeid og egenkapital» pr. årsverk økte med ca. 11 pst. fra 1977 til 1978. Disse tallene bygger på de faktiske avlinger i de to årene. 1978 var et relativt godt avlingsår, og regnskapstallene er naturligvis påvirket av det.

For 1979 har Budsjettet utført beregninger under forutsetning av normalårsavlinger. Veksten fra regnskapet for 1978 til budsjettet for 1979 er ca. 5 pst. pr. årsverk. I regnskapet for 1978 har jordbruksoppgjøret i 1978 hatt betydning bare for tiden etter 1. juli, mens oppgjøret er gitt fullt utslag i 1979. I beregningene for 1979 er det tatt hensyn til kostnadene slik nemnda anslo dem våren 1979.

Med utgangspunkt i inntektsmålsettingen har staten og jordbruksorganisasjonene samarbeidet om å utarbeide modellbruk for ulike brukstyper og distrikter. Det er enighet om å utforme 22 modeller og 6 spesialkalkyler (lønnsomhetskalkyler for enkelte produksjoner). Foreløpig er 16 modeller utviklet, og det foreligger tall for dem for årene 1977—79.

Oppgavene for 1977 er basert på regnskaps-tall, mens oppgavene for 1978 og 1979 er en videreføring ut fra de priser og tiltak som gjelder for de to årene. Kostnadsøkingen fra 1977 til 1978 og fra 1978 til 1979 er innarbeidet i tallene. Det er derimot ikke korrigert for endringer i produktivitet etter 1977.

Uten tillegg for produktivitetsvekst viser et uveid gjennomsnitt av modellene en inntektsøking pr. årsverk på ca. 11 prosent fra 1977 til 1978 og ca. 2½ prosent fra 1978 til 1979. Når det tas hensyn til utviklingen i produktiviteten, vil den beregnede inntektsstigningen bli noe større.

Utvalget gjør oppmerksom på at når modellbruksystemet er ferdig utviklet, vil det beregnes et veid gjennomsnitt.

3. DRIFTSRESULTAT I NÆRINGER UTENOM JORDBRUK OG FISKE

Det foreligger ikke nye og reviderte tall for driftsresultatene (inntekt av kapital og av eget arbeid) i 1978 og tidligere år. Tall for disse årene er gitt i Beregningsutvalgets tidligere rapport fra i år (NOU 1979: 25, kap. 2, sidene 11 til 21). Et vedlegg til rapporten viser at det kan være betydelige feilanslag på

foreløpige tall for driftsresultatene. Foreløpige tall fra Byråets Industristatistikk gir grunnlag for å tro at 78-tallene i nasjonalregnskapet for driftsresultatet i industrien bør justeres litt opp. Det meste av den anslatte oppjusteringen vil antakelig komme i hjemmekonkurrerende industri.

For å anslå driftsresultatene for året 1979 har en ikke annet å bygge på enn 2–3 kvartaler med statistikk for priser, produksjon, sysselsetting og lønnsutvikling og gjetninger på utviklingen i disse størrelsene for resten av året. I dette avsnittet vil utvalget peke på noen av de faktorer som en mener vil påvirke utviklingen i driftsresultatene fra 1978 til 1979 og gi enkelte antydninger om hva tallene for 1979 kan komme til å vise.

Driftsresultatene i skjermde næringer (utenom jordbruk) har gjennomgående vist en relativt svak utvikling i de siste årene. Fra 1974 til 1978 gikk driftsresultatene opp med 8 prosent i årlig gjennomsnitt; i den samme perioden var prisstigningen 9–10 prosent i gjennomsnitt pr. år. Fra 1977 til 1978 var det en oppgang i driftsresultatet på 16 prosent; prisstigningen var da 8 prosent (tabell 2e i NOU 1979: 25). Foreløpige og svært usikre beregninger tyder på at det kan ventes en svak tilbakegang i driftsresultatene fra 1978 til 1979. En slik utvikling må ses i sammenheng med pris- og inntektsstoppen og den moderate veksten i etterspørselen etter produkter fra skjermde næringer. Beregningene tyder på at driftsresultatene kan bli særlig svake i bygg- og anleggsvirksomhet og offentlige monopolforetak (elektrisitet, jernbane, rutebil, post- og teletjenester). Noe bedre kan det kanskje gå i skjermet industri, men driftsresultatet vil neppe stige i takt med prisøkningen. I følge siste Nasjonalbudsjett ventes produktiviteten i skjermde næringer under ett å øke 1,5 prosent fra 1978 til 1979. Dette er rundt 2,5 prosentenheter mindre enn den forventede lønnsstigningen fra 1978 til 1979. I denne forskjellen, og i pris- og inntektsstoppen, ligger trolig de viktigste faktorene bak den antatt svake utviklingen i driftsresultatene i skjermde næringer i 1979.

For de konkurranseutsatte næringer (utenom sjøfart og olje) har driftsresultatene — trass i omfattende offentlig støtte — i de siste årene gjennomgående vært i tilbakegang. Dette gjelder både hjemmekonkurrerende og utekonkurrerende industri. Fra 1974 til 1978 sank driftsresultatet for de konkurranseutsatte næringer under ett (utenom sjøfart og olje) med 11 prosent i årlig gjennomsnitt. Fra 1977 til 1978 var nedgangen i driftsresultatet nesten 27 prosent.

I 1979 kan det i hjemmekonkurrerende næ-

ringen i gjennomsnitt antakelig ventes en viss bedring fra de svake driftsresultatene i 1978, men det vil trolig være betydelige variasjoner fra bedrift til bedrift. I Nasjonalbudsjettet for 1980 blir det pekt på at særlig skipsbygningsindustrien vil ha et dårlig år i 1979. Pris- og inntektsstoppen har trolig bedret den gjennomsnittlige konkurransen til hjemmekonkurrerende næringer noe, men den svake innenlandske etterspørselen, særlig etter investeringsvarer, bidrar til at produksjonen i denne næringsgruppen likevel ikke ventes å ville øke fra 1978 til 1979.

For utekonkurrerende industri har markedsforholdene bedret seg betydelig fra 1978 til 1979. Sammen med den moderate innenlandske kostnadsøkningen vil dette føre til en markert økning i driftsresultatene i forhold til det dårlige året 1978. Et viktig moment er også den bedrede kapasitetsutnyttelsen; produktivitetsveksten i denne næringsgruppen har vært betydelig. Særlig for produktene fra den kraftkrevende del av utekonkurrerende industri har det vært en markert prisoppgang som følge av økte energipriser i utlandet. De lave energipriser som foreløpig opprettholdes i Norge, gjør at en for 1979 kan vente en klar bedring i driftsresultatet for disse næringene. Foreløpige beregninger antyder at driftsresultatenes andel av faktorinntekten for utekonkurrerende industri sett under ett kan komme opp på et nivå noe i overkant av gjennomsnittet for 1970-årene.

I utenriks sjøfart ventes det ingen bedring i driftsresultatet fra 1978 til 1979.

Som følge av økt oljeproduksjon og en sterk økning i oljeprisene ventes det også fra 1978 til 1979 en meget sterk økning i driftsresultatet i sektoren Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass. Foreløpige beregninger antyder at driftsresultatet i denne sektoren vil utgjøre 7–8 prosent av landets samlede faktorinntekt i 1979. Den tilsvarende andelen for 1978 er beregnet til 5 prosent (jfr. tabell 2c i NOU 1979:25).

4. DISPONIBLE REALINNTEKTER

Beregningsutvalget har utført beregninger over utviklingen i disponibel realinntekt for 1978–79 for enkelte grupper lønnstakere og trygdede og for yrkesutøvere i jordbruket. Tilsyrende beregninger for tidligere år er gjengitt i rapporten fra mai i år.

Det knytter seg stor usikkerhet til anslagene for den nominelle inntektsutviklingen før skatt. Utvalget regner med å kunne legge fram nye opplysninger om den nominelle inntektsutviklingen i 1979 i sin endelige rapport foran inntektsoppgjørene 1980.

De beregninger som er utført gjelder følgende grupper:

- Lønnstakere med inntekt i 1978 på 40 000 kroner, 50 000 kroner, 60 000 kroner og 70 000 kroner, der inntekten før skatt forutsettes å ha utviklet seg som gjennomsnittlig årlønn for voksne industriarbeidere etter N.A.F.'s statistikk.
- Lønnstakere med inntekt i 1978 på 80 000 kroner, 125 000 kroner og 150 000 kroner, der inntekten før skatt forutsettes å ha utviklet seg som gjennomsnittlig årlønn for funksjonærer i ledende stillinger etter N.A.F.'s statistikk.
- Trygdede med minstepensjon.
- Lønnstakere med inntekt i 1978 på 60 000 kroner, 70 000 kroner og 135 000 kroner og med en inntektsutvikling i 1979 som tilsvarer visse stillingsgrupper i statlig virksomhet.
- Yrkesutøvere i jordbruket med inntekt i 1978 på 50 000 kroner, 65 000 kroner og 80 000 kroner og med et inntektsforløp før skatt fra 1978 til 1979 som er satt lik utviklingen i vederlag til arbeid og kapital pr. årsverk etter tall fra Budsjettetnemnda for jordbruket.

For andre enn trygdede er beregningene utført for enslige inntektstakere og for inntektstakere som forsørger ektefelle og henholdsvis 2 og 4 barn under 17 år. Den nominelle disponible inntekten beregnes ved at en trekker inntektsskatter og trygdepremier fra inntekten, samtidig som en for barnefamilier tar hensyn til forsørgerfradraget og barnetrygden. En kommer deretter fram til den disponible realinntekten ved å deflatere den nominelle disponible inntekten med konsumprisindeksen. Det er regnet med en stigning i konsumprisene på 4,8 pst. fra 1978 til 1979.

Det er innarbeidet virkninger i tallene for 1979 for lønnstakere i privat virksomhet av den nye sjuklønnsordningen som ble innført fra 1. juli 1978. Ordningen innebærer at alle lønnstakere er sikret full lønn under sjukdom fra første fraværsdag. Den er beregnet å tilsvare en vekst i disponibel realinntekt på snaut $\frac{1}{2}$ pst. i gjennomsnitt for hvert av årene 1978 og 1979. Størst virkning har ordningen for grupper som før kun hadde folketrygdens sjukepenger. For lønnstakere som tidligere hadde full lønn under sjukdom har ordningen ikke gitt noen øking i disponibel realinntekt.

Beregningene bygger på en rekke forenklede forutsetninger og må brukes med varsomhet. I utvalgets tidligere rapporter er gjort

nærmere rede for de forutsetninger som er lagt til grunn og ulike forbehold som må tas ved bruken av tallene.

Lønnstakere i industrien.

Fra 1978 til 1979 har en regnet med 3,3 pst. vekst i årslønn for voksne industriarbeidere. For funksjonærer i ledende stillinger er det regnet med en årslønnsvekst på 2½ pst. Dette er for begge grupper lavere enn utvalget regnet med i sin rapport i mai i år. Det er videre tatt hensyn til at barnetrygden er økt med 33 kroner i måneden for hvert barn fra 1. oktober 1979.

Tabell 1.b: Endring i disponibel realinntekt 1978–79 for lønnstakere i industrien. Årlig prosentvis vekst.

Inntekt 1978:	1978–1979
---------------	-----------

<i>Med lønnsutvikling som for industriarbeidere:¹⁾</i>	
40 000 kroner	—2,1
Enslig	—0,3
Ektepar med 2 barn	1,2
Ektepar med 4 barn	—2,3
50 000 kroner	—0,1
Enslig	—0,8
Ektepar med 2 barn	0,8
Ektepar med 4 barn	—2,3
60 000 kroner	—0,6
Enslig	—2,3
Ektepar med 2 barn	—0,3
Ektepar med 4 barn	0,3
70 000 kroner	—2,5
Enslig	—0,9
Ektepar med 2 barn	—0,1
Ektepar med 4 barn	—0,9

Med lønnsutvikling som for ledende funksjonærer:¹⁾

80 000 kroner	1978–1979
Enslig	—3,3
Ektepar med 2 barn	—1,7
Ektepar med 4 barn	—0,9
100 000 kroner	—3,8
Enslig	—2,2
Ektepar med 2 barn	—1,5
Ektepar med 4 barn	—4,0
125 000 kroner	—2,7
Enslig	—2,0
Ektepar med 2 barn	—4,2
Ektepar med 4 barn	—3,0
150 000 kroner	—2,3
Enslig	—3,0
Ektepar med 2 barn	—4,2
Ektepar med 4 barn	—3,0

¹⁾ Virkningen av sykelønnsordningen er innarbeidet med ½ pst. for alle inntektsgrupper.

Det går fram av tabellen at familier med barn i de laveste inntektsgrupper stort sett vil opprettholde sin disponibele realinntekt fra 1978 til 1979. Store grupper av familier på midlere inntektsnivå vil få nedgang. For alle familier med høyere inntekter vil det bli klar nedgang. Det samme gjelder enslige lønnstakere på alle inntektsnivåer.

Trygdede med minstepensjon.

Fra 1. januar 1979 er grunnbeløpet 15 200 kroner. Særtilleggsatsene er 40 pst. for enslige og 39 pst. for ektefeller. Minstepensjonen i 1979 blir da 21 780 kroner for enslige og 35 406 kroner for ektepar. Som vist i tabell 1.c gir dette en nominell stigning i de trygdedes minstepensjon på om lag 7½–8 pst. i 1979.

Tabell 1.c Utviklingen i nominell inntekt i 1978–1979 for trygdede. Årlig prosentvis vekst.

	1978–1979
Trygdede med bare minstepensjon:	
Enslig med inntekt:	7,4
20 288 kroner i 1978	7,4
Ektepar med inntekt:	8,1
32 760 kroner i 1978	8,1

Med den prisforutsetning som er lagt til grunn, innebærer dette at minstepensjonistene vil få en øking i sin disponibele realinntekt på 2¾–3½ pst., jfr. tabell 1.d. Som nevnt vil de fleste grupper av lønnsmottakere få en nedgang i sin disponibele realinntekt.

Som følge av at det nå regnes med om lag ¾ pst. sterkere prisstigning i 1979 enn i utvalgets rapport i vår, vil utviklingen i disponibele realinntekt for trygdede med bare minstepensjon derfor bli nærmere ¾ pst. svakere fra 1978 til 1979 enn regnet med i utvalgets tidligere rapport.

Tabell 1.d Utviklingen i disponibel realinntekt 1978–1979 for trygdede. Årlig prosentvis vekst.

	1978–1979
Trygdede med bare minstepensjon:	
Enslig med inntekt:	2,5
20 288 kroner i 1978	2,5
Ektepar med inntekt:	3,1
32 760 kroner i 1978	3,1

Lønnstakere i offentlig virksomhet.

Utvalget har også foretatt beregninger over utviklingen i disponibel realinntekt for lønns-

takere i offentlig virksomhet med inntektsutvikling som for lønnstakere i staten.

Anslagene for den nominelle lønnsutviklingen i 1979 bygger på samme regulativlønn for arbeidstakere i staten i 1979 som etter oppgjøret 1. mai 1978. Det er således ikke regnet med noen lønnsvekst fra denne tid og fram til utgangen av 1979.

Utvalget vil komme tilbake med nye opplysninger om lønnsutviklingen for arbeidstakere i staten i 1979 i sin endelige rapport foran inntektsoppgjørene våren 1980 bl. a. på grunnlag av ny lønnsstatistikk for 1. oktober 1979.

Beregningene bygger på samme virkninger av skatter og på samme prisutvikling som beregningene for lønnstakere i industrien.

Tabell 1.e Utviklingen i nominell inntekt for skatt for lønnstakere i off. virksomhet 1978—1979.

Prosentvis endring.

	Kontorass./kontorfullm.	Fagarbeider i Televerket og NSB	Eksp.sjef/underdir./byråsjef
Nominell årslønn	2,5	2,7	1,7

Beregningene som er gjengitt i tabell 1.f viser en svakere utvikling i disponibel realinntekt siste år for offentlig ansatte på lavere og midlere inntektsnivå enn det beregningene for arbeidere i industrien viser. Offentlig ansatte i de høyere inntektsgrupper

Tabell 1.f Utviklingen i disponibel realinntekt for lønnstakere i offentlig virksomhet. Prosentvis endring.

1978—79

Inntekt 60 000 kroner i 1978	
Inntektsutvikling som kontorass./kontorfullmektig	
Enslig	—3,4
Ektepar med 2 barn	—1,7
Ektepar med 4 barn	—0,7
Inntekt 70 000 kroner i 1978	
Inntektsutvikling som fagarbeider i Televerket og NSB	
Enslig	—3,5
Ektepar med 2 barn	—1,9
Ektepar med 4 barn	—1,0
Inntekt 135 000 kroner i 1978	
Inntektsutvikling som eksp.sjef/underdirektør/byråsjef	
Enslig	—4,9
Ektepar med 2 barn	—3,8
Ektepar med 4 barn	—3,1

vil få om lag samme nedgang i disponibel realinntekt som tilsvarende private grupper i industrien.

For de private har en i beregningene for 1979 foran tatt med virkningen av sjukelønnsordningen som er beregnet å tilsvare en vekst i disponibel realinntekt på knapt ½ pst. i gjennomsnitt. Da alle offentlige ansatte fra før hadde full lønn under sjukdom har en for disse ikke regnet med noen virkning i disponibel realinntekt av sjukelønnsordningen. Men som nevnt foran vil det også innenfor den private sektor være grupper som på forhånd hadde full lønn under sjukdom. For disse vil sjukelønnsordningen derfor ikke ha påvirket utviklingen i disponibel realinntekt. Dette forhold må tas i betraktning ved sammenligning av tallene for 1979 for private og offentlige ansatte.

Jordbruket.

Beregningsutvalget har beregnet utviklingen i disponibel realinntekt for jordbruket fra 1978 til 1979. En har regnet på husholdninger med to og fire barn og med skattbare nettoinntekter i 1978 på 50 000 kroner, 65 000 kroner og 80 000 kroner. Det er regnet med en formue på om lag 115 000 kroner i 1978. Formuen er antatt å ha økt i takt med konsumprisstigningen i 1979.

Det foreligger flere tallsett med forskjellig utvikling i jordbruksinntektene. Med bakgrunn i beregninger fra Budsjettet for jordbruket, har Beregningsutvalget lagt til grunn en inntektsøkning på 5,2 pst. fra 1978 til 1979.

Tabell 1.g Utvikling i disponibel realinntekt i jordbruket. Prosentvis endring.

	1978—79
Inntekt i 1978 50 000 kroner	
Enslig	—1,4
Ektepar med 2 barn	0,5
Ektepar med 4 barn	1,2
Inntekt i 1978 65 000 kroner	
Enslig	—1,6
Ektepar med 2 barn	—0,1
Ektepar med 4 barn	0,6
Inntekt i 1978 80 000 kroner	
Enslig	—2,5
Ektepar med 2 barn	—0,5
Ektepar med 4 barn	0,1

For 1979 viser beregningene en noe mer gunstig utvikling i disponibel realinntekt for jordbrukerne enn for lønnstakere.

Foreløpig grunnlag for inntektsoppgjørene 1980

KAPITTEL 2.

Prispolitikk og prisutvikling.

1. PRISREGULERING

Siden februar 1978 har det vært sammenhengende bestemmelser om prisstopp. I forbindelse med devalueringen av den norske kronen 10. februar 1978, ble det den 17. februar fastsatt forskrifter om prisstopp for varer og tjenester. Forskriftene ble den 23. juni 1978 avløst av bestemmelser om skjerpet prisregulering. Forskriftene ga ikke anledning til å dekke inn i prisene økte utgifter som følge av lønnstillegg og innføringen av sykelønnsordningen fra 1. juli 1978. For handlende ble det innført avansestopp i prosent. Ved kongelig resolusjon av 15. september 1978 ble det fastsatt nye forskrifter om prisstopp; samtidig som det ble vedtatt inntektsstopp. Loven om inntektsstopp inneholder også regler om utbyttestopp i aksjeselskaper.

Pris- og inntektsstoppen skal gjelde ut året 1979. En vil således få en prisstopp som blir stående ved lag nærmere 2 år. Hovedbestemmelserne i forskriftene har i hovedsak vært uendret i dette tidsrommet. Forskriftene er mer omfattende enn ved tidligere prisstopper. Det har vært ført en stram linje ved behandlingen av søknader om dispensasjon fra prisstoppen og relativt få er blitt innvilget. Dispensasjonene har stort sett bare hatt begrenset rekkevidde. Prismyndighetenes generelle holdning har vært at bedriftene sjøl så langt som mulig må dekke inn økte kostnader gjennom økt effektivitet og kostnadsredusjoner og ikke gjennom prisforhøyelser.

Kontrollen med at pris- og inntektsstoppen blir overholdt har vært omfattende. Inntil utgangen av oktober i år har det i alt vært foretatt ca. 38 300 kontroller av prisstoppbestemmelserne. Det er funnet ca. 3 250 overtredelser og av disse er 960 anmeldt til politiet. Det har også vært gjennomført en rekke kontroller av at inntektsstoppbestemmelserne overholdes.

Prisstigningen er blitt betydelig dempet gjennom 1979. Dette har flere årsaker enn pris- og inntektsstoppen. På statsbudsjettet for 1979 ble det i motsetning til 1978 ikke foreslått takst- og avgiftsøkninger. Heller ikke ble jordbruksprisene innenfor jordbruksavtalens ramme økt. Dette ga en prisdempende virkning i år i forhold til 1978.

En må regne med at næringslivet, både det private og det offentlige, etter som tiden har gått, føler stadig sterkere behov for pristilpasninger. Prismyndighetene har mottatt en rekke varsler om til dels omfattende pristillegg fra 1980. Gjennom prisstopperioden hit-

til har prismyndighetene mottatt omlag 2700 søknader om unntak. Av disse er en snau halvpart avslått. De unntak som er blitt innvilget har også til dels vært begrenset i forhold til det det har vært sikt om.

For å hindre et prishopp fra 1979 til 1980, og for å sikre virkningen av tiltakene fra 1978/79 også framover, vil prisstoppen etter 1. januar bli avløst av en stram prisregulering. Det er fastsatt bestemmelser om priser og avgifter på kommunale ytelsjer. Disse må ikke økes med mer enn 6 prosent i 1980. For elektrisk kraft er det fastsatt bestemmelser om at prisforhøyelsen for salg til elektrisitetsverk og kraftselskaper må begrenses til 0,7 øre pr. kWh og med 1,2 øre for salg til andre. Når det gjelder andre deler av næringslivet, ble det 23. november i år fastsatt forskrifter om prisberegning og meldeplikt.

Forskriftene skal motvirke at prisene settes høgere enn det som er strengt nødvendig ut fra bedriftenes kostnader. Bestemmelserne tar utgangspunkt i lovlig pris pr. 31. desember 1979, og gir adgang til å gjøre tillegg for stigning i visse kostnader som er pålopt etter 31. desember 1979. Det er noen flere unntak i disse bestemmelserne enn i de som hittil har gjeldt. Det er forutsetningen at prismyndighetene vanligvis ikke skal godta lønnstillegg som grunnlag for tillegg i prisene. Forskriftene forutsettes gjort gjeldende fra 1. januar 1980.

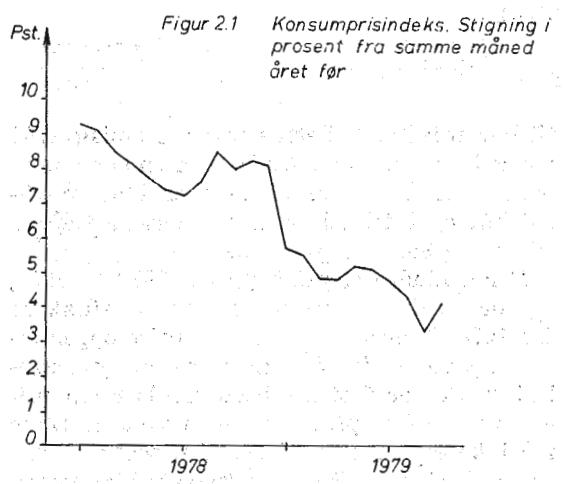
Et forslag til lov om inntektsregulering er lagt fram og vil avløse loven om inntektsstopp som oppheves fra årsskiftet.

2. KONSUMPRISINDEKSEN

Stigningen i konsumprisindeksen er blitt betydelig dempet gjennom pris- og inntektsstopperiode. For detaljer om prisstigningen de seinere åra, vises det til Beregningsutvalgets mairapport. En vil her bare gi noen tall for utviklingen fram til og med oktober 1979. Figur 2.1 viser stigningen over året, målt fra en måned til samme måned neste år.

I gjennomsnitt for de ti første månedene i år var indeksen 4,8 pst. høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Beregningsutvalget antar at også den gjennomsnittlige prisstigningen for hele året vil bli på ca. 4,8 pst.

Prisstigningen i andre vestlige land har vært langt sterkere siste året enn her i Norge. I august 1979 var konsumprisindeksen for OECD-landene totalt 10,3 prosent høyere enn ett år tidligere. For de europeiske OECD-

Figur 2.1 Konsumentprisindeks. Stigning i prosent fra samme måned året før

3. PRODUSENTPRISINDEKSEN

Produsentprisindeksen har vist en sterkere stigning enn konsumprisindeksen. Siste året målt over perioden september 1978 — september 1979 steg produsentprisindeksen med 8,0 prosent. I gjennomsnitt for de ni første månedene i år var produsentprisindeksen 6,5 prosent høyere enn i tilsvarende periode i fjor.

Tab. 2.a Produsentprisindeksen.

	Stigning i prosent:	
	jan.-sept. 78	sept. 78
	jan.-sept. 79	sept. 79
BERGVERKSDRIFT:	11,4	26,2
INDUSTRI:	6,1	7,9
Produksjon av: næringsmidler, drikkevarer, tobakk	3,9	1,4
Tekstilvarer, bekledn.varer, lær og lærvarer	3,5	4,3
Trevarer	2,8	3,7
Treforedling, grafiskprod. og forlagsv.	4,6	5,4
Kjem. prod., mineralolje, kullgummi og plastprod.	9,4	16,6
Mineralske prod.	2,8	4,7
Metaller	15,9	23,5
Verkstedprod.	3,8	4,4
KRAFTFORSYNING	8,7	2,8
TOTALT	6,5	8,0

Tabellen viser at det har vært ulik prisstigning for undergruppene. En kan spesielt merke seg at for varegrupper som har særlig betydning for konsumprisene, har stigningen vært svak.

F. eks. steg indeksen for næringsmidler, drikkevarer og tobakk med kun 1,4 prosent, mens tekstilvarer, bekledningsvarer, lær og lærvarer steg med 3,7 pst. Sterkest har prisstigningen vært på eksportvarer.

Det er grunn til å anta at denne spesielle utviklingen dels skyldes den omfattende prisregulering som har vært gjennomført i 1978 og 1979, for salg på hjemmemarkedet, dels den sterke stigningen på verdensmarkedet for viktige norske eksportprodukter.

KAPITTEL 3:

Utviklingen i Norges konkurransesevne.

1. LØNNSKOSTNADER PR. PRODUSERT ENHET

I utvalgets rapport fra mai i år ble det gjort detaljert rede for årsakene til svekkelsen i Norges konkurransesevne i løpet av 1970-årene,

ne, bl. a. utviklingen i lønnskostnadene, valutakursene, og produktivitetsveksten.

I tabell 3 a er vist et samlet mål for kostnadsutviklingen i norsk industri sammenlignet med kostnadsutviklingen i andre land.

Tabell 3a.

Lønnskostnadene pr. produsert enhet i norsk industri i forhold til våre viktigste handelspartnere.

	1970	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979 ¹⁾
Indeks	100	106,5	109,2	116,3	125,0	130,8	124,0	113,0
Endring fra året før pst.		6,5	2,5	6,5	7,5	4,6	-5,2	-8,9

1) Anslag. Indeksen er beregnet som forholdet mellom lønnskostnadene pr. produsert enhet i norsk industri og et velet gjennomsnitt av lønnskostnadene (målt i norske kroner) pr. produsert enhet i industrien i andre OECD land.

Kilde: Nasjonalbudsjettet 1980.

Beregningsutvalget antok i sin mairapport at den gjenvinningen av vår konkurranseevne som fant sted i løpet av 1977 og 1978 ville fortsette også i 1979 som følge av pris- og inntektsstoppen.

De siste opplysninger som nå foreligger om den internasjonale utviklingen peker i retning av sterkere pris- og kostnadstning i 1979 hos våre viktigste handelspartnere enn det som utvalget kom fram til i sin mairapport, og sterkere enn året før.

Samtidig har produktivitetsveksten i norsk industri også blitt noe sterkere enn ventet. For 1979 ventes nå produktivitetsveksten å holde tritt med veksten i lønnskostnadene pr. årsverk, slik at det dette året ikke vil finne sted noen ytterligere øking i norsk industrias lønnskostnadene pr. produsert enhet. Begge deler har trukket i retning av at bedringen i Norges konkurranseevne i løpet av det siste året har blitt enda klarere enn Beregnings-

utvalget antok i vår. Mens Beregningsutvalget i mairapporten regnet med et fall i relative lønnskostnadene i industrien i Norge på om lag 6½ prosent fra 1978 til 1979, kan fallet nå anslås til om lag 9 prosent. Det knytter seg imidlertid stor usikkerhet til slike beregninger, spesielt for 1979. Fortsatt ligger det relative kostnadsnivået i norsk industri høyere enn i 1970. I de to årene 1978 og 1979 vil vi ha tatt igjen vel halvparten av den svekkelsen som fant sted i vår konkurranseevne i årene 1970–77. Selv om dette kan være et noe tilfeldig utgangspunkt, vil det fortsatt være nødvendig med ytterligere styrking av norsk industrikonkurranse i årene framover.

I tabell 3 b er vist utviklingen i 1979 i lønnskostnadene, produktivitet og valutakurser i industrien i Norge og i en del konkurranseende land. Tallene for lønnskostnader omfatter foruten utbetalet lønn også sosiale kostnader.

Tabell 3b. Lønnskostnader pr. produsert enhet i industrien. Prosentvis endring fra året før.

Ekspor- tekter ¹⁾	Lønnskostnad pr. produsert enhet, nasjo- nal valuta	Valutakursut- vikling over- for norske kroner ¹⁾		Lønnskost- nader pr. pro- dusert enhet i norske kroner
		1979	1979 ²⁾	
Belgia	2,7	0,7	2,4	3,1
Danmark	10,3	6,5	1,4	8,0
Finland	3,5	6,5	2,0	8,6
Frankrike	5,0	9,0	1,8	11,0
Italia	3,4	12,0	-1,0	10,9
Nederland	5,0	0	3,6	3,6
Storbritannia	19,4	14,0	8,3	23,5
Sverige	21,6	1¼	2,0	3,3
Vest-Tyskland	16,7	1¼	5,0	6,3
Japan	2,2	1¾	-5,2	-3,5
USA	10,2	9¼	-3,1	5,9
Norges viktigste handelspartnere		6,0	3,0	9,2 ³⁾
Norge		0	0	0

1) Oppgang/nedgang i vedkommende lands valutakurs i forhold til norske kroner.

2) Valutakurs august 1979 holdt uendret ut året.

3) Avviket noe fra det tilsvarende tall i tabell 3a i det tallene i tabell 3a og 3b er beregnet på litt forskjellige grunnlag.

Kilde: Nasjonalbudsjettet 1980.

Som vist i tabell 3 b er det store forskjeller i kostnadsutviklingen for de enkelte land, og selv et veiet gjennomsnitt vil derfor ikke gi fullgodo uttrykk for den endrede konkurransesituasjon norsk industri vil stå overfor. Av våre viktigste handelspartnerne er det bare Japan som ventes å få en gunstigere kostnadsutvikling enn Norge i 1979. Men også Sverige, som nå er vår viktigste handelspartner, ventes å få en beskjeden stigning i kostnaden bl. a. som følge av at produktivitetsveksten ventes å bli sterkere. Storbritannia skiller seg ut med en særlig sterkt stigning i kostnaden.

Tabell 3c.

Ved effektiv kursutvikling for norske kroner. Prosentvis avvik fra basiskurser i mai 1970.¹⁾²⁾

	1976	1977	1978	1979
Januar	12,1	18,7	14,6	6,8
Februar	12,7	19,0	10,7	6,8
Mars	13,6	19,3	8,8	7,0
April	15,3	18,5	7,8	7,3
Mai	15,7	18,8	8,0	7,0
Juni	15,2	18,3	7,4	6,9
Juli	14,4	17,4	5,6	6,7
August	15,5	17,2	6,0	7,5
September	16,7	14,0	6,2	7,8
Okttober	19,0	12,4	8,4	8,7
November	20,0	11,7	8,5	
Desember	20,7	14,0	7,3	
Årsjennomsnitt	15,9	16,6	8,3	

¹⁾ Tallene er månedsgjennomsnitt og er basert på IMF-vekter.

²⁾ Tallene gir et totalbilde av endringen i kronens verdi i forhold til andre valutaer etter beregninger foretatt av det internasjonale pengefond (IMF). Tallene er kommet fram ved at en har veld sammen kursendringene for valutaene til de 20 land som er viktigst i Norges utenrikshandel.

Kilde: Valutaavdelingen, Norges Bank.

Forholdene omkring norske kroner har vært rolige siden Norge gikk over til valutakurvsystemet i desember 1978. I figur 3.1 er det gitt en grafisk framstilling av den effektive kursutvikling for norske kroner i årene 1976 til 1979. Verden av norske kroner viste stort sett mindre endringer overfor de andre valutaene i første del av året. I løpet av høstmånedene har kroneverdien igjen steget og oppgangen var særlig sterkt i oktober. Det er i første rekke i forhold til britiske pund at krona har steget. Siden juli i år har pundkursen falt med 7½ pst. i forhold til kroner. Også japanske yen har falt sterkt i forhold til norske kroner. Ved utgangen av oktober lå kroneverdien (den effektive kurs) om lag 1½ pst. over verdien ved inngangen til 1979. For årets ti første måneder i gjennomsnitt lå verdien av krona 1 pst. under gjennomsnittsverdien for 1978.

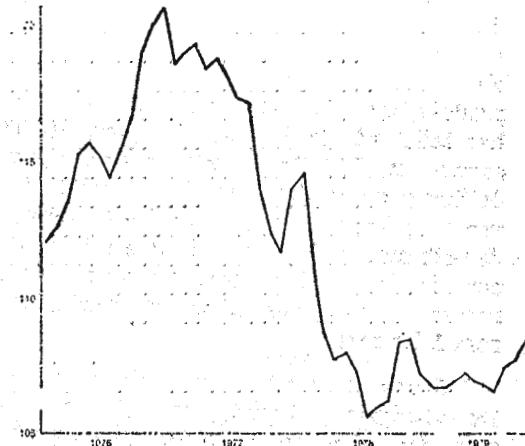
2. KURSUTVIKLINGEN FOR NORSKE KRONER

De internasjonale valutamarkedene har som helhet vist en klart roligere utvikling hittil i 1979, etter at det hadde vært til dels betydelig uro i den siste delen av fjoråret. Verdien på dollar ble styrket i første halvdel av 1979, men i sommermånedene oppsto nytt press. Kursen på pund sterling viste klar oppgang gjennom første halvdel av 1979 og nådde i juni sitt høyeste nivå siden våren 1975 i forhold til amerikanske dollar. Pundets internasjonale verdi var da 13 pst. høyere enn ved inngangen til 1979. Senere har pundkursen sunket.

Effektiv kursutvikling for norske kroner. Mai 1970 = 100.¹⁾

Figur 3.1. Effektiv kursutvikling for norske kroner.

Mai 1970 = 100.¹⁾

¹⁾ Kurven er kommet fram ved at en har veld sammen kursendringene for valutaene til de 20 land som er viktigst i Norges utenrikshandel. Kilde: IMF.

I rapport nr. 2 for 1979 fra mai i år fra Det tekniske beregningsutvalg er det gitt en mør utførlig omtale av kursutviklingen i de senere

år, både når det gjelder den effektive utviklingen for norske kroner og utviklingen for en del sentrale valutaer.

KAPITTEL 4.

Konjunktursituasjonen.

1. VERDENSØKONOMIEN

Etter at utvalget la fram sin mai-rapport har det skjedd vesentlige endringer i utsiktene for den internasjonale økonomiske utviklingen. Det har vært en svært sterk økning i oljeprisene. Samtidig har den økonomiske politikken blitt strammet til i mange land. Konjunkturutsiktene for neste år synes nå svakere enn tidligere regnet med.

Økonomien i Sambandsstatene er ikke i en konjunktur nedgang. Tallet på arbeidsløse er høyt og trolig økende etter en viss nedgang i annet halvår 1978 og første halvår 1979. Prisstigningen har tiltatt gjennom 1979, og er nå uvanlig sterk. Konsumetterspørselet peker nedover, selv om en tar hensyn til at en vesentlig del av nedgangen i første halvår i år skyldes svikten i salget av biler og oljeprodukter. Investeringsetterspørselet viser også tegn til svikt, og industriproduksjonen er i nedgang.

Produksjon og etterspørsel er fortsatt i oppgang i Vest-Europa, men veksttakten er svekket i flere land. Det er særlig investeringsetterspørselet som viser tegn til svikt, blant annet i Storbritannia og Frankrike, mens konsumetterspørselet fortsatt synes å gi vekstimpulser. I Storbritannia ser industriproduksjonen ut til å være i ferd med å flatt ut som et resultat av tilstrammingen av den økonomiske politikken. I Frankrike og Italia er industriproduksjonen i stagnasjon eller nedgang og tallet på arbeidsløse stiger. Vest-Tyskland er det eneste større land hvor produksjonen fortsatt er i god vekst, og her har tallet på arbeidsløse gått jamt ned siden sommeren 1977. Prisstigningen er tiltakende i de fleste større landene. Etter OECD-oppgaver steg konsumprisene for Vest-Europa under ett med 11,3 prosent i siste tolvmaaneders periode fram til august, og med hele 13,7 prosent i siste seksmånedersperiode, regnet som årlig rate.

I Japan fortsetter konjunkturoppgangen. De viktigste vekstimpulsene kommer fortsatt fra den innenlandske etterspørselet, men også utenlandsetterspørselet har tatt seg opp. Industriproduksjonen er i klar opp-

gang, men arbeidsløsheten har likevel tiltatt noe.

Arbeidsledigheten i OECD-landene har vært svært høy siden 1974. Arbeidsledighetsprosenten har i de fleste årene ligget omkring 5½ pst. i gjennomsnitt. I 1978 gikk ledighetsprosenten litt ned, og i løpet av første halvdel av 1979 fant det også sted en viss bedring i sysselsettingssituasjonen i OECD-området sett under ett.

Inflasjonstakten har som nevnt vært tiltakende i de fleste land. I mange av de større industrilandene synes myndighetene å reagere på de nye prisstigningsproblemene med å sette i verk innstrammingstiltak. Det har skjedd en gradvis tilstramming av pengepolitikken i USA gjennom 1979. I Danmark og Storbritannia er det nylig foretatt betydelige innstramminger i penge- og finanspolitikken. En pengepolitisk tilstramming har også funnet sted i Vest-Tyskland og Japan.

Det regnes nå med at veksten i produksjonen i de vestlige industrilandene vil avta både i annet halvår 1979, og i første halvår 1980. Alt i alt må det ventes betydelig lavere vekst i OECD-landene i 1980 enn i 1978 og 1979.

I det norske nasjonalbudsjettet for 1980 er det lagt til grunn en vekst i OECD-området fra 1979 til 1980 på i underkant av 2 pst.

Etter Beregningsutvalgets mening kan vi ikke se bort fra at den samlede produksjonsveksten for industrilandene kan bli lavere enn dette og at arbeidsløsheten igjen vil stige. Ifølge avismeldinger venter sekretariatet i OECD på ½—1 prosent lavere vekst for hele OECD-området enn da nasjonalbudsjettet ble lagt fram. Veksten i de land som betyr mest for norsk økonomi vil neppe bli høyere enn gjennomsnittet for OECD. Det er derfor grunn til å regne med at vekstimpulsene for norsk økonomi fra utenlandsetterspørselet vil svekkes klart.

2. NORSK ØKONOMI

Den realøkonomiske utviklingen.

Den økonomiske politikken i Norge har også i 1979 hatt som et viktig siktemål å holde en lav veksttakt i den innenlandske etterspørselet. Veksten i statens kjøp av varer og

tjenester er blitt dempet. Det kredittpolitiske opplegget har vært stramt. Samtidig har utenlandsetterspørseren gitt gunstige vekstimpulser for norsk økonomi. Konjunkturoppgangen ute sammen med den økonomiske politikken har ført til sterk bedring i vår utenriksøkonomi.

Det har vært en oppgang i industriproduksjonen siden sist vinter. Oppgangen omfattet lenge bare eksportindustrien, som har hatt sterk produksjonsvekst siden våren 1978. Etterhvert har også andre deler av industrien hatt produksjonsframgang. Fra andre kvarthal i år har produksjonen både i skjermet og hjemmekonkurrerende industri vist oppgang. Det ser nå ut til at volumveksten i eksporten av tradisjonelle varer er i stagnasjon etter å ha økt sterkt siden årsskiftet 1977—1978 og fram til 2. kvartal i år. Men utenlandsprisene er fortsatt i sterk stigning.

Sesongkorrigerte tall for de siste måneder

Tabell 4a.
Utviklingen i noen realekonomiske hovedstørrelser.

	Regnskapstall				Anslag ¹⁾	
	1974- 1975	1975- 1976	1976- 1977	1977- 1978	1978- 1979	1979- 1980
Privat konsum	5,0	6,4	4,7	÷2,5	1,5	2,1
Offentlig konsum ²⁾	6,2	6,5	9,8	3,7	2,7(3,4)	6,0(3,5)
Bruttoinvesteringer i fast kapital	11,9	10,1	2,2	÷13,8	÷7,8	2,3
Sjøfart og oljevirksomhet	23,2	23,3	÷13,0	÷51,6	÷25,9	—
Annet	9,1	5,0	9,1	÷0,2	÷3,5	2,7
Innenlandsk bruk av varer og tjenester (inkl. lastereder og investeringer)	5,9	7,6	3,2	÷6,2	1,8	2,5
Herav uten investeringer i sjøfart og oljevirksomhet	4,8	6,0	5,0	÷1,9	3,6	2,6
Eksport	3,0	11,3	3,8	8,8	4,3	5,6
Tradisjonelle varer	÷12,5	9,7	÷6,2	6,5	12,5	4,0
Annet	16,4	12,4	11,2	10,2	÷0,7	6,7
Import	5,4	12,3	2,8	÷12,5	1,6	1,5
Varer uten skip og oljeutvinningsutstyr	1,1	8,6	5,4	÷8,6	6,9	3,7
Annet	18,6	18,1	÷1,0	÷18,6	÷7,1	÷2,8
Bruttonasjonalprodukt	5,5	6,8	3,6	3,5	3,0	4,2
Herav uten sjøfart og oljevirksomhet	2,8	4,6	3,4	0,8	2,2	2,3

¹⁾ Kilde: Nasjonalbudsjett 1980.

²⁾ De første leveransene av F-16 fly til forsvareret vil finne sted i 1980 og vil bli registrert som militært forbruk og import dette året. Både i 1978 og 1979 ble det foretatt forskottsbetalinger under F-16 programmet med henholdsvis 614 og 952 mill. kroner. Videre er det i 1980 foretatt en endring i føringsmåten for en del av statens utgifter til helseinstitusjoner som øker statlige bruttoutgifter med ca. 240 mill. kroner og bruttoninntektene tilsvarende. Legger en de faktiske betalingene til grunn for F-16 flyene og korrigerer for endringene i føringsmåten for utgifter til helseinstitusjoner, kan veksten i de ulike poster i offentlig forbruk anses som vist i parentes.

viser en tilstramming på arbeidsmarkedet. Tallt på arbeidsledige har gått ned med 5 600 fra juli til oktober etter å ha vist jevn øking siden høsten 1977. I oktober 1979 lå tallt på arbeidsløse for første gang siden januar 1977 lavere enn ett år tidligere.

Som nevnt foran må det regnes med at markedene i utlandet for tradisjonelle norske eksportvarer vil komme til å vokse svakere i 1980 enn tidligere. I Nasjonalbudsjettet 1980 blir det regnet med en volumvekst på 4 pst. i eksporten av tradisjonelle varer fra 1979—1980, mot 6 pst. i 1979, se tabell 4 a. Nasjonalbudsjettets anslag for 1980 kan vise seg å være noe for optimistisk.

Nasjonalbudsjettet regner med en vekst i samlet produksjon på 3 pst. i 1979. Holdes sjøfart og oljevirksomhet utenfor, er veksten ventet å bli vel 2 pst., mens den tilsvarende veksten i 1978 var på under 1 pst.

I tabell 4 a er vist utviklingen i en del real-

Foreløpig grunnlag for inntektsoppgjørene 1980

økonomiske hovedstørrelser i de siste årene sammen med anslag for utviklingen i 1979 og 1980. Tallene er hentet fra Nasjonalbudsjettet 1980.

Veksten i den innenlandske etterspørsele utenom sjøfart og oljevirksomhet er anslått til å bli omlag 2½ pst. i 1980 eller om lag 1 pst. lavere enn i 1979. Nasjonalbudsjettet regner med en stigning på 3½ pst. i offentlig forbruk og omlag 2 pst. i privat forbruk fra 1979 til 1980. Beregningsutvalget vil framheve at prognosene for utviklingen i det private forbruket må sees på som særlig usikker. Det har skjedd omfattende endringer i konsumentenes sparetilbøyelighet fra og med 1978 som gjør det vanskelig å anslå utviklingen i forbruket.

Investeringsetterspørsele vil igjen øke i 1980, etter en betydelig svikt i 1979. Det regnes med at de samlede bruttoinvesteringene i fast realkapital vil bli 2—2½ pst. høyere i 1980 enn i 1979. Industriinvesteringene er anslått å øke med 20 pst. regnet i volum etter en nedgang på hele 15 pst. i 1979. Også i de øvrige næringene utenom sjøfart og oljevirksomhet er det regnet med en klar investeringsvekst i 1980. Ellers merker en seg at Nasjonalbudsjettet regner med nedgang i investeringene i offentlig forvaltning i 1980. Det er også forutsatt nedgang i investeringsaktiviteten i oljevirksomhet.

Oljevirksomheten i 1980 vil som i 1979 påvirke det økonomiske bildet for Norge betydelig. Produksjonen av råolje og naturgass, som i 1974 lå på noe under 2 mill. tonn oljeekvivalenter, ventes å stige til om lag 38 mill. i 1979 og 48 mill. i 1980. Den ventes å ville stige ytterligere til 55—60 mill. tonn oljeekvivalenter 1981—82 for så å holde seg på dette nivået i flere år framover.

Med de etterspørrelsene som er beskrevet foran, blir produksjonsveksten i norsk økonomi i Nasjonalbudsjettet anslått til vel 4 pst. neste år eller vel 1 pst. mer enn i år. Den kraftige økingen i oljeproduksjonen bidrar betydelig til den samlede veksten.

Regnet uten oljevirksomhet og sjøfart viser prognosene en vekst på vel 2 pst., eller om lag som i år. Det er ventet at tallene på arbeidsledige for året under ett vil ligge på om lag samme nivå som i år. For industrien regnes det nå med en produksjonsvekst på om lag

2½ pst. fra 1979—80 eller noe mindre enn i inneværende år. Likevel vil produksjonsvolumet i 1980 ikke ligge høyere enn i 1974. For utekonkurrerende industri som ventes å få en produksjonsvekst på nærmere 15 pst. i år, ventes produksjonsveksten å avta til om lag 5 pst. i 1980. Utover i 1980 vil avtakende utenlandsetterspørsel etter hvert kunne føre til svakere vekstimpulser for denne del av industrien. Den hjemmekonkurrerende del av industrien er fortsatt i en vanskelig stilling. Krisen i skipsbyggingsindustrien vil fortsatt prege utviklingen i verkstedsindustrien.

Etter en beskjeden vekst i disponibele realinntekt for Norge i 1977 og 1978, ventes økningen i 1979 å bli vel 4 pst. og nær 6 pst. fra 1979 til 1980. Denne sterke veksten skyldes for en stor del utviklingen i oljevirksomheten og bedringen i bytteforholdet.

Underskottet på driftsbalansen overfor utlandet i 1980 er anslått til 1¾ mrd. kroner. Dette er en nedgang på om lag 6¼ mrd. kroner sammenliknet med anslaget for inneværende år.

Beregningsutvalget har i det følgende avsnitt om utenlandsprisene pekt på at det kan være grunn til å regne med at stigningstakten i importprisene kan bli sterkere i 1980 enn det som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet. I den grad inflasjonsimpulsene fra utlandet slår sterkere gjennom i norsk økonomi enn regnet med i Nasjonalbudsjettet, vil veksten i realeletterspørrelse og produksjon kunne bli dempet. Samtidig foreligger det som omtalt foran nye opplysninger om utviklingen i utlandet som kan tyde på at konjunkturoppgangen ute vil bli svakere enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet, slik at også vekstimpulsene fra utlandet kan bli lavere enn regnet med.

Eksportpriser og importpriser.

Den økonomiske utvikling i Norge i 1980 vil i betydelig grad ble påvirket av den sterke stigning i prisene på import og eksport som har funnet sted i løpet av 1979 og som — i hvert fall for importens del — ventes å ville fortsette i 1980. Beregningsutvalget skal derfor i det følgende belyse utviklingen i utenlandsprisene i noe større detalj. Tabellene 4 b og 4 c viser bevegelsen i norske importpriser og utvalgte norske eksportprisindeks fra 1977 og fram til 3. kvartal 1979.

Tabell 4 b. Prosentvis endring i importprisindeks fra 1977 til 3. kvartal 1979.

	Prosentandel av vareimporten i 1978	Gjennomsnitt fra 1977 til 1978	Gjennomsnitt fra jan.-sept. 1978 til jan.-sept. 1979	3. kvartal 1978 til 3. kvartal 1979
Matvarer, drikkevarer og tobakk	8	5	1	10
Råvarer unntatt brensesstoffer	6	÷ 4	10	13
Brensesstoffer	13	÷ 2	18	32
Bearbeidede varer	73	6	7	9
Import i alt uten skip		5	9	13

Tabell 4c.

Prosentvise endringer i prisindeks for utvalgte grupper av eksportvarer fra 1977 til 3. kvartal 1979¹⁾.

	Prosentandel av vareeksporten i 1978	Gjennomsnitt fra 1977 til 1978	Gjennomsnitt fra jan.-sept. 1978 til jan.-sept. 1979	3. kvartal 1978 til 3. kvartal 1979
Fisk og fiskevarer	6	8	1	9
Papirmasse og avfall	2	÷ 10	17	18
Malmer og avfall av metall	2	÷ 5	5	7
Mineralolje og mineraloljeprodukter	19	÷ 2	38 ²⁾	55 ³⁾
Kjemiske grunnstoffer	2	9	35	30
Kunstgjødsel	2	4	6	8
Papir og papp	4	3	11	19
Jern og stål	5	1	21	26
Metaller unntatt jern og stål ²⁾	12	2	19	29
Maskiner og transportmidler uten oljeplattformer m.v.	10	4	2	4
Forskjellige ferdigvarer	3	2	7	7
Eksport i alt uten oljeboringsplattformer m.v. og skip			3	15 ³⁾
Eksport i alt uten råolje, gass, oljeboringsplattformer m.v. og skip			2	23 ³⁾
			13	20

¹⁾ Disse varene utgjorde i underkant av 70 prosent av norsk vareeksport i 1978.

²⁾ Bl. a. aluminium, kopper, magnesium, nikkel, sink.

³⁾ Foreløpige tall.

Av importen har prisindeksen for gruppen brensesstoffer vist den klart sterkeste økningen fra 1978 til 1979. (Tabell 4 b). En betydelig del av denne gruppen er oljeimport. Bearbeidede varer har hatt en med moderat prisøkning. For import i alt uten skip steg prisindeksen 9 prosent fra januar—september 1978 til januar—september 1979 og 13 prosent fra 3. kvartal 1978 til 3. kvartal 1979. I Nasjonalbudsjettet er den gjennomsnittlige økningen fra 1978 til 1979 anslått til 10 prosent.

Prisindeksen for eksport av mineralolje og mineraloljeprodukter har økt med nesten 40 prosent fra januar—september 1978 til den

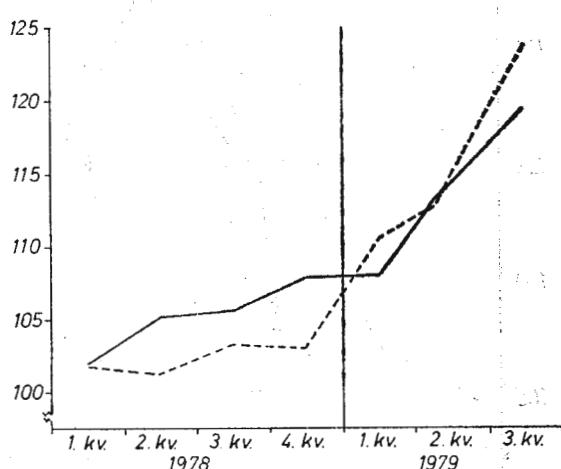
samme perioden i 1979. Fra tredje kvartal 1978 til tredje kvartal 1979 har prisøkningen vært 55 prosent. Prisindeksen for eksport av kjemiske grunnstoffer har i samme periodene økt med henholdsvis 35 prosent og 30 prosent. En markert prisøkning har det også vært på eksporten av metaller. Prisindeksen for eksport i alt uten skip og oljeplattformer m.v. steg med 15 prosent fra januar—september 1978 til januar—september 1979, og med 23 prosent fra 3. kvartal 1978 til 3. kvartal 1979. I de samme periodene steg prisindeksen for eksport av varer utenom råolje, gass, oljeboringsplattformer m.v. og skip med henholdsvis 13 prosent og 20 prosent. I Nasjonal-

budsjettet er den gjennomsnittlige økningen fra 1978 til 1979 for denne varegruppen anslått til 13 prosent.

Figur 4.1 viser kurver for importprisindeksen for varer utenom skip og eksportprisindeksen for «tradisjonelle varer» (utenom råolje, gass, oljeboringsplattformer m.v. og skip).

Figur 4.1
Importprisindeksen og eksportprisindeksen i 1978 og 1979. (Gjen.snitt 1977 = 100.)

— importprisindeksen for varer utenom skip
- - - eksportprisindeks for varer utenom råolje, gass, oljeboringsplattformer m.v. og skip

Prisstigningen både for import og eksport har vært markert sterkere i 1979 enn i 1978. Ved inngangen til 1980 vil importpriser og eksportpriser i gjennomsnitt ligge vel 20 prosent høyere enn 2 år tidligere. I løpet av de 4 siste kvartalene har prisindeksen for eksportvarer innhentet prisindeksen for import. Således har det de siste årene vært en bedring i bytteforholdet for varer selv når eksporten av råolje og gass holdes utenfor.

Den internasjonale prisutviklingen i 1980 vil særlig være avhengig av den økonomiske politikk landenes regjeringer vil føre og de priser OPEC-landene vil sette på sine råoljeprodukter. Det er grunn til å tro at prisstigningstakten på mer bearbeidde varer i de vestlige landene, som har vært økende gjennom 1979, vil bli sterk også i 1980. På den annen side er det ikke ventet at råvareprisene vil endres særlig gjennom 1980. Utsiktene for råoljeprisene i 1980 er meget usikre.

På bakgrunn av disse usikre antakelsene, mener Beregningsutvalget at prisindeksen for

vareimport utenom skip vil stige med noe mer enn det som er anslått i nasjonalbudsjetten for 1980. (Nasjonalbudsjetts anslag er på 8 prosent og forutsetter at prisstigningen over året 1980 bare blir 3 prosent.) Norske eksportpriser er i høy grad avhengig av konjunkturutviklingen og utviklingen i råvarepriser, men også norske kostnadsforhold vil kunne påvirke eksportprisene. I nasjonalbudsjettet er prisstigningen for tradisjonell norsk eksport fra 1979 til 1980 anslått til 8 prosent. (Dette innebærer bare en svak økning i disse eksportprisindeksene over året 1980.) Beregningsutvalget har på det nåværende tidspunkt ikke grunnlag for å endre dette anslag.

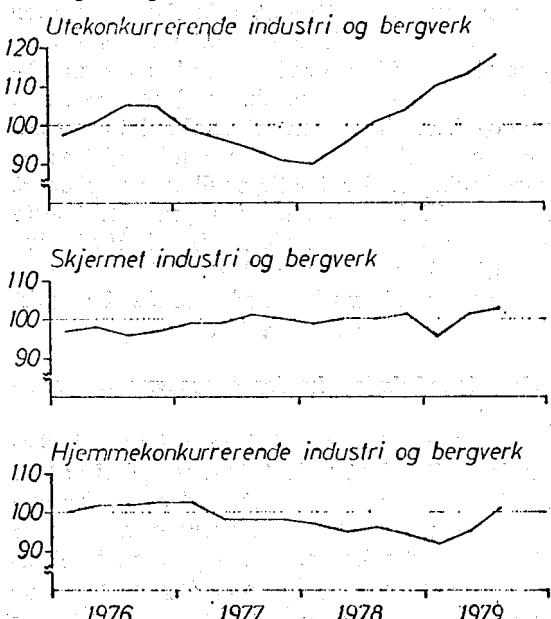
Industriproduksjon, konkurranseevne og sysselsetting.

I løpet av 1978 og 1979 er balansen i økonomien blitt klart bedret. Det er tydelig at de tiltak som er gjennomført med dette for øye — først og fremst nedskrivningen av verdien på den norske kronen med 8 prosent i februar 1978 og pris- og inntektsstoppen fra september samme år — har virket i riktig retning. Bedringer i økonomien viser seg på følgende punkter:

- Både i 1978 og særlig i 1979 har lønnsstigningen i Norge vært svakere enn hos de fleste av våre handelspartnere. Sammen med redusert kroneverdi har dette resultert i et markant fall i vår industriens relative lønnskostnad pr. produsert enhet og en betydelig bedring av konkurranseevnen.
- Vareeksporten har vist sterk vekst. Det er sannsynlig at industrien har gjenvunnet en del av sine tapte markedsandeler ute. Også på det innenlandske markedet har norsk industri bedret sin konkurranseevne og sannsynligvis tatt igjen markedsandeler. Tall som eventuelt kan bekrefte det siste, har vi ennå ikke.
- Et importoverskott for varer og tjenester på 20 milliarder kroner i 1977 er forandret til et eksportoverskott på 3 milliarder kroner (anslag) i 1979, en sving på 23 milliarder kroner. Bort imot 14 milliarder kroner av bedringen skriver seg fra økt eksport av råolje og naturgass; samtidig ble nettoimporten av skip og boreplattformer m. v. redusert med 7 milliarder kroner.
- Prisstigningen er kraftig dempet.

Både i 1978 og 1979 har veksten i den innenlandske bruk av varer og tjenester vært mindre enn veksten i landets disponibele realinnntekt. I disse årene har de aller fleste inntektsakere, bortsett fra de trygdede og de selvstendige i jordbruket, hatt stillstand eller fall

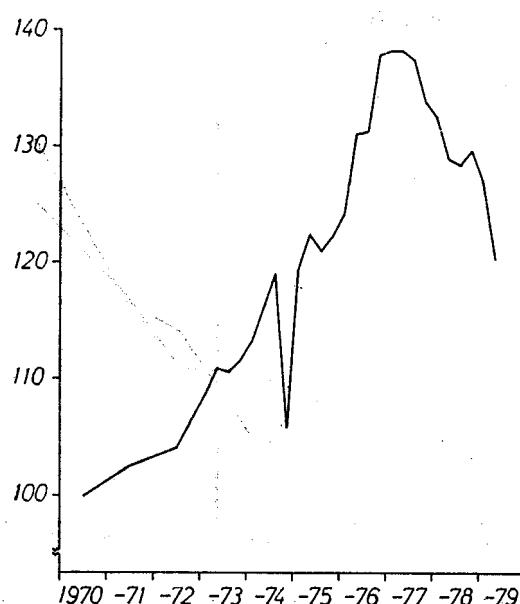
Figur 4.2. Produksjonsindeks for bergverk og industri. Sesongkorrigerte kvarthalstall. 1975=100.

i sine realinntekter og forbruk. Dette er en annen utvikling enn i den foregående treårsperioden (1975–77); da var veksten i den innenlandske bruk av varer og tjenester — som et ledd i motkonjunkturpolitikken — vesentlig sterkere enn veksten i landets realinntekt. Avdempingen i den innenlandske etterspørsel i 1978 og 1979 har vært begrunnet i ønsket om å redusere gapet i utenriksøkonomien. En sidevirkning har imidlertid vært at også produksjonsveksten har blitt svak. Dette har særlig gått ut over industrien. Produksjonen for eksport har tatt seg godt opp i løpet av 1978 og 1979, for en del som følge av bedrede markedsforhold ute. Derimot har industriproduksjonen for det norske marked hatt fallende tendens like til det siste, og det må i dag antas å være betydelig unyttet kapasitet i mange bedrifter.

Mot denne bakgrunn må en av de viktigste oppgaver for norsk politikk i dag være å få veksttempoet i industrien opp igjen. Dette er ønskelig både for å trygge sysselsettingen på lengre sikt, unngå for store omstillinger og for på nytt å legge grunnlag for vekst i realinntekter og forbruk. Slik de internasjonale konjunkturutsikter tegner seg, kan vi i årene framover ikke vente nevneverdig vekstimpulser utenfra. En tilfredsstillende økning i industriproduksjonen er derfor bare mulig ved at norske industribedrifter blir satt i stand til ytterligere å gjenerobre en del av de markeder som gikk tapt i perioden 1973–1978.

I rapporten fra mai i år understreket Regningsutvalget sammenhengen mellom den svake veksten i industriproduksjonen i de senere år og svekkelsen av Norges konkurransesevne. Beregningsutvalget konkluderte: «For å få ny fart i industriproduksjonen, sikre sysselsettingen og gjenopprette balansen i utenriksøkonomien, bør konkurransesevnen fortsatt bedres.» En slik bedring er vi i ferd med å oppnå. Vi har tidligere (se tabell 3 a) med nasjonalbudsjettet som kilde gjengitt tall for lønnskostnader pr. produsert enhet i norsk industri i forhold til våre viktigste handelspartnere som peker klart i denne retning. Tallene i nasjonalbudsjettet bekreftes av tilsvarende

beregninger som er gjort av OECD. OECD's tall går fram til og med 2. kvartal 1979 og er gjengitt i indeksform i figur 4.3. Med forbehold for de store usikkerhetsmarginer en må regne med for alle slike beregninger, tyder OECD's tall på at om lag halvparten av tapet i konkurransesevnen fra 1970 til 1977 var gjenvunnet sommeren 1979. Bedringen i vår kostnadsposisjon har ganske sikkert fortsatt i 2. halvår. Beregningsutvalget antar derfor at lønnskostnadene pr. produsert enhet ved inngangen til 1980 er i størrelsesorden vel 10 prosent høyere enn i våre konkurrentland sammenliknet med 1970. Anslaget er selvsagt usikkert. Det gir likevel et inntrykk av at vi har kommet langt i retning av å gjenvinne vår konkurransesevne fra tidlig i 1970-årene, og at vi nå har et godt utgangspunkt for å oppnå den bedring som ytterligere er nødvendig.

NOU

Norges offentlige utredninger 1978 og 1979

Stortinget:

Stortingsombudsmann for forvaltningen. NOU 1978: 18.

Statsministeren:

Om lov om oppvekstmiljø. NOU 1978: 1.

Maktutredningen. Om koncentrasjon og marknadsmakt. NOU 1978: 33.

Sivilt beredskap. NOU 1979: 1.

Departementet for handel og skipsfart:

Skipfartsnæringen. NOU 1978: 13.

Sjøfartsadministrasjonen. NOU 1978: 22.

Medbestemmelse for ansatte i utenriks sjøfartsnæring.

NOU 1978: 34.

Verdipapirhandel. NOU 1978: 42.

Eksportfremmende tiltak. NOU 1978: 53.

Registrering av fartstid i innenriks fart. NOU 1979: 17.

Finans- og tolldepartementet:

Samvirkebeskatning. NOU 1978: 5.

Takseering av bolig- og fritidselendommer. NOU 1978: 38.

Sjømannsskatt for mannskap på utenlandske skip. NOU 1979: 7.

Betalingsformidling. NOU 1979: 16.

Sjømannsskatt i offshoresektoren. NOU 1979: 18.

Verdsetjing ved skatteleggning av jordbrukseigedomar. NOU 1979: 23.

Fiskeridepartementet:

Fiskeavfall i Norge. NOU 1978: 23.

Bettleidningstjenesten i Fiskerinæringen. NOU 1978: 44.

Kystgebyrer. NOU 1978: 49.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet:

Levekårsundersøkelsen. Regionale ulikheter i levekår.

NOU 1978: 3.

Om grunnlaget for inntekstsoppgjørene 1978. NOU 1978: 14.

Levekår i landbruket. NOU 1978: 15.

Arbeidsplassforhold og arbeidsmiljø. NOU 1978: 25.

Offentlig informasjon. NOU 1978: 37.

Offentlig databehandling. NOU 1978: 48.

Levekårsundersøkelsen. Levekår i storby. NOU 1978: 52.

Forbrukerinformasjon. NOU 1979: 2.

Jamførpriser på dagligvarer. NOU 1979: 8.

Forsøk med fritidshjem. NOU 1979: 23.

Etatsopplæring i staten. NOU 1979: 21.

Kvinners yrkesvalg. NOU 1979: 24.

Om pris- og inntektsutviklingen. NOU 1979: 25.

Samordning av statenes arbeidsgiverinteresser. NOU 1979: 30.

Om utbyggingen av lønns- og inntektsstatistikk. NOU 1979: 31.

Formuerettlig lempingregel. NOU 1979: 32.

Om lavtlønnsprøsmålene. NOU 1979: 40.

Foreløpig grunnlag for inntekstsoppgjørene 1980. NOU 1979: 52.

Forsvarsdepartementet:

Forsvarskommisjonen av 1974. NOU 1978: 9.

Den framtidige befalsutdanning. NOU 1978: 11.

Arbeidstid i Forsvaret. NOU 1978: 46.

Rapport om den militære undersøkelsekommisjonen av 1946.

NOU 1979: 47.

Forsvarets musikk. NOU 1979: 50.

Industridepartementet:

Skipsbryggingindustrien. NOU 1978: 4.

Innredningsindustrien. NOU 1978: 21.

Fiskehermetikkindustrien — Sardinsektoren. NOU 1979: 12.

Offentlig autorisasjon av patentfullmektilger. NOU 1979: 14.

Strukturproblemer og vekstmuligheter i norsk industri. NOU 1979: 35.

Justis- og politidepartementet:

Straffebestemmelser mot voldsekilder. NOU 1978: 51.

Polititutdanning. NOU 1979: 11.

Forbrukertjenester. NOU 1979: 42.

Særlig strafferettlig vern for homofile. NOU 1979: 46.

Avhending av fast eide dom. NOU 1979: 48.

Verneplikt. NOU 1979: 51.

Kirke- og undervisningsdepartementet:

Vurdering, kompetanse og inntak i skoleverket. NOU 1978: 2.

Opplevelser av personell på borerigger. NOU 1978: 10.

Læremidler i skole og voksenopplæring. NOU 1978: 26.

Om Lærlingloven. NOU 1978: 30.

Oppleiring av yrkesjäfører. NOU 1978: 39.

Import og distribusjon av spillefilm. NOU 1978: 41.

Regionteatrene. NOU 1978: 45.

Sømoppplæring i videregående skoler. NOU 1978: 47.

Lærersituasjonen i Nord-Norge. NOU 1978: 50.

Symfoniorkester. NOU 1979: 3.

Diakonitjenesten i lokalsamfunnet. NOU 1979: 15.

Utdanningsfinansiering. NOU 1979: 34.

Kommunal- og arbeidsdepartementet:

Arbeid for kvinner. NOU 1978: 6.

Nemnder på fylkesplan. NOU 1978: 7.

Ansettelsesrepresentasjon i fiskerisamvirke. NOU 1978: 27.

Bypolitikk. NOU 1979: 5.

Helsepolitikken. NOU 1979: 10.

Utflytting av statsinstitusjoner fra Oslo — Del III. NOU 1979: 19.

Eldre og arbeid. NOU 1979: 39.

Nytt inntektssystem for fylkeskommunene. NOU 1979: 44.

Landbruksdepartementet:

Potetproduksjon og potetomsetning. NOU 1978: 8.
Tømmerprisene. NOU 1979: 13.
Granbarbillen. NOU 1979: 22.
Bygdealmenningenes drift av skog og sagbruk m.v. NOU 1979: 36.

Miljøverndepartementet:

Finnmarksvilda, natur - kultur. NOU 1978: 18A.

Bruken av Finnmarksvilda. NOU 1978: 18B.

Finnmarkskodod'dara. Samisk utgave. NOU 1978: 18C.

Personell til vannforsynings- og avløpsanlegg. NOU 1978: 19.

Forurensning fra skip. NOU 1978: 20.

Fritidsbåten. NOU 1978: 32.

Vannforurensning ved vassdragssreguleringer. NOU 1979: 9.

Energiplanlegging lokalt. NOU 1979: 33

Olje- og energidepartementet:

Olje- og fiskerinæringen. NOU 1978: 24.

Kjernekraft og sikkerhet. NOU 1978: 35A.

Vedlegg til utredningen Kjernekraft og sikkerhet.

NOU 1978: 35B.

Risiko for ublåsing på norsk kontinentalsokkel. NOU 1979: 8.

Petroleumsløv med forskrifter. NOU 1979: 43.

Kraftintensiv industri. NOU 1979: 49.

Samferdselsdepartementet:

Lov om reisebyråer m. v. NOU 1978: 17.

Samfunnshotell og leirplass i Longyearbyen på Svalbard.

NOU 1978: 29.

Arbeidsoppgaver i reiselivet. NOU 1978: 31.

Trafikktrygden. NOU 1978: 40.

Transport av farlig gods på veg. NOU 1979: 4.

Transport for funksjonshemmde. NOU 1979: 27.

Sosialdepartementet:

Pensjonsutredningen. NOU 1978: 12.

Hjertekirurgi. NOU 1978: 28.

Kreftomsorgen i Norge. NOU 1978: 38.

Aldersgrenser i staten. NOU 1978: 43.

Apotekdriftens organisasjon og funksjoner. NOU 1979: 28.

Helse- og sosialtjenesten i lokalsamfunnet. NOU 1979: 28.

Kreftforskning i Norge. NOU 1979: 29.

Utdanning for familievernkontorenes personell. NOU 1979: 37.

Om tilleggspensjon og sykepenger til omsorgspersoner. NOU 1979: 38.

Brennskadebehandling og -beredskap i Norge. NOU 1979: 41.

Funksjons- og ansvarsområde for sjefsdyktere. NOU 1979: 45.

STORTINGETS OG REGJERINGENS PUBLIKASJONER

Stortingsproposisjoner

Forslag til vedtak fra Regjeringen i saker som Stortinget skal ta stilling til.
Abonnement: kr. 96,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Stortingsmeldinger

Inneholder bl. a.: Statsregnskapet, meldinger til Stortinget om arbeidet i statens bedrifter, meldinger om planer som Regjeringen vil sette i verk i framtida osv.
Abonnement: kr. 108,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Odelstingsproposisjoner

Regjeringens lovforslag.
Abonnement: kr. 60,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Dokumenter

Omfatter bl. a.: Rikerevisjonens antegnelser. Grunnlovforslag. Private lovforslag. Svar til Regjeringen på forslag og henvendelser oversendt av Stortinget. Silvombudsmannens og Ombudsmannsnemndas innberetninger m. m.
Abonnement: kr. 18,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Innstillinger til Stortinget

Stortingskomitéenes vurderinger av de enkelte proposisjoner og meldinger, og komitéenes forslag til vedtak i Stortinget (innst. S.).
Abonnement: kr. 24,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Innstillinger til Odelstinget

Stortingskomitéenes vurderinger av lovforslag og odelstingsmeldinger samt komitéenes forslag til vedtak i Odelstinget (innst. O.).
Abonnement: kr. 24,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Stortingstidende

Stenografiske referater fra møtene i Stortinget, Odelstinget og Lagtinget.
Abonnement: kr. 20,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Saksregister

Omfatter register for alle ovennevnte trykksaker. Utarbeides etter endt sesjon.
Abonnement: kr. 12,— pr. sesjon fritt tilsendt.

Lover

Etter endt sesjon samles de i sesjonen vedtatte lover i ett hefte.
Pris: kr. 12,— fritt tilsendt.

-Publikasjoner fra Storting og Regjering-

Liste over offentlige publikasjoner som foreligger trykt. Kommer ut ca. hver 14. dag under stortingssesjonen.
Abonnementpris kr. 12,— pr. sesjon. Statsinstitusjoner får listen fra Statens trykksakekspedisjon.

Abonnement

kan tegnes hos Universitetsforlaget, Offentlige publikasjoner, Tollbugt. 31, Boks 8134 Dep., Oslo 1. Postgirokonto: 2 09 75 58.
Abonnenter som tegner abonnement etter 1. oktober får tilsendt de dokumenter som utkommer etter tegningsdagen.

Statsinstitusjoner

bestiller i Statens trykksakekspedisjon, Boks 8169 Dep., Oslo 1.

Enkeltbestillinger

Nye og eldre proposisjoner, meldinger m. v., samt utredninger kan bestilles gjennom bokhandelen.
Prisen fastsettes etter trykksakens sidetal.

UNIVERSITETSFORLAGET